

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ТРОФИМЧУК АННА ПАВЛІВНА

УДК 339.54(477:5-11):339.92

**ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
З КРАЇНАМИ СХІДНОЇ АЗІЇ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ПРИСЯЖНЮК Юрій Іванович,
завідувач кафедри міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
ГРУЩИНСЬКА Наталія Миколаївна,
Дипломатична академія України
при Міністерстві закордонних справ України,
завідувач кафедри міжнародної економіки
та економічної дипломатії;

кандидат економічних наук, доцент
ГАСІМ Салах,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин.

Захист відбудеться “ ____ ” _____ 2017 р. о ____ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.21 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19, ауд. 205.

З дисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка: 79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий “ ____ ” _____ 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
к. е. н., доцент

Ю. Б. Федунь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зовнішньоторговельне співробітництво є однією з найважливіших складових зовнішньоекономічних відносин України, особливо за умов стрімкого розвитку процесів глобалізації, що зумовлює актуальність завдань, пов'язаних з пошуком нових джерел зміцнення конкурентоспроможності, а також партнерів, у співпраці з якими можна було б прискорити модернізацію та розвиток економіки. Зростання залежності національної економіки від зовнішніх впливів актуалізує питання створення геоекономічної стратегії розвитку держави як повноцінного суб'єкта світових господарських процесів з метою підвищення ефективності багатостороннього співробітництва та ширшої участі у міжнародних і регіональних інтеграційних проектах.

На сучасному етапі одними з найперспективніших зовнішньоторговельних партнерів для України є країни Східної Азії. Йдучи шляхом економічних реформ, країни регіону до 2050 року поставили собі за мету остаточно утвердитися як світові економічні лідери. Розроблення довгострокової програми співпраці України з країнами Східної Азії з визначенням пріоритетів і конкретних заходів сприятиме збалансуванню зовнішньоторговельної співпраці країн та значному збільшенню обсягів торгівлі товарами та послугами.

Проблему співробітництва України з країнами Східної Азії досліджували такі вітчизняні науковці як О. Г. Білорус, Л. В. Власенко, В. М. Галик, С. Гасім, Н. М. Грущинська, І. В. Клименко, Н. Ю. Коровайченко, О. В. Кравченко, З. Я. Макогін, А. І. Мокій, Л. А. Українець, А. С. Філіпенко та інші. Цій проблемі присвячені також аналітичні доповіді Національного інституту стратегічних досліджень. Становлення країн Східної Азії як одних із лідерів сучасного світу висвітлене у публікаціях зарубіжних учених В. Г. Гайворонського, Г. С. Яскіна, Є. П. Пивоварова, М. Н. Тираренко, Чжао Сіня, В. І. Балакіна, Юнічі Гото, Чун Ен Ана, Г. Толлрая, Ван Пена та інших.

Аналіз наукових праць і наукового доробку послужив підставою для висновку про те, що перспективи і проблеми розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії потребують подальших досліджень, оскільки невирішеною залишається проблема удосконалення, розширення та розгалуження інфраструктури співпраці з урахуванням перспективи, що також дасть змогу чітко визначити місце країн регіону у структурі зовнішньої торгівлі України та геоекономічній стратегії, покаже, які саме напрями зовнішньоторговельної співпраці доцільно розвивати.

Зв'язок роботи з науковими дослідженнями, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної тематики кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відно-

син Львівського національного університету імені Івана Франка: «Екологічні чинники економічного зростання в країнах Центрально-Східної Європи» (номер державної реєстрації 0114U004246, січень 2014 р. – грудень 2016 р., науковий керівник – д-р екон. наук, проф. І. М. Грабинський) і «Стратегії міжнародної конкурентоспроможності та конвергенції соціально-економічного розвитку ЄС» (номер державної реєстрації 0115U003956, січень 2015 р. – грудень 2017 р., науковий керівник – д-р геогр. наук, проф. С. М. Писаренко).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є дослідження характеру, перспектив розвитку та аналізу зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії, обґрунтування його стратегічних пріоритетів і визначення місця країн регіону в гео економічній стратегії держави.

Досягнення означеної мети передбачало постановку і вирішення таких завдань:

- систематизувати та узагальнити підходи до тлумачення сутності поняття «зовнішньоторговельне співробітництво», визначити його основні складові;

- систематизувати основні наукові положення щодо визначення основних елементів гео економічної моделі, визначити її місце в розробці зовнішньоекономічної політики держави;

- проаналізувати особливості соціально-економічного розвитку країн Східної Азії у період досягнення значних економічних успіхів;

- дослідити основні напрями економічних відносин між Україною та країнами Східної Азії, визначити домінуючі характеристики торгово-економічної співпраці між країнами;

- окреслити сучасний стан зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії, проаналізувати структурно-динамічні та часові трансформації;

- визначити вплив проекту «Один пояс, один шлях» на розвиток зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії;

- запропонувати організаційно-економічні механізми зміцнення конкурентоспроможності України на ринках країн Східної Азії.

Об'єктом дослідження є процес розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії в умовах глобалізації.

Предметом дослідження – структура, динаміка та перспективи розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії в умовах глобалізації.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи послужили теорії глобалізації, міжнародних економічних

відносин і зовнішньої торгівлі, наукові положення вітчизняних і зарубіжних учених, викладених у публікаціях, присвячених дослідженню та аналізу сучасних двосторонніх економічних відносин України. Для вирішення окреслених завдань використовувались різноманітні методи дослідження, зокрема, системний аналіз (для теоретико-методологічного обґрунтування критеріальних підходів до визначення основних елементів ефективної гео економічної моделі); кореляційно-регресійний аналіз (для дослідження впливу просторового чинника на двосторонню торгівлю); графічний аналіз (для оцінки динаміки макроекономічних показників торговельних відносин між Україною та країнами Східної Азії); статистичний аналіз (для обчислення індексів компліментарності та інтенсивності зовнішньої торгівлі, індексів спеціалізації експорту та імпорту); групування (для виявлення найбільш перспективних країн Східної Азії для співпраці з Україною); ретроспективний аналіз (для прогнозування динаміки двосторонніх економічних відносин); SWOT-аналіз для визначення проблем і перспектив розвитку зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії.

Інформаційною базою роботи слугували наукові публікації українських і зарубіжних учених, матеріали міжнародних конференцій з проблем зовнішньоторговельного співробітництва України та країн Східної Азії; законодавчі акти України, договори та нормативні документи міжнародних економічних організацій; офіційні дані Державної служби статистики України, Міжнародного центру торгівлі та статистичні бази Організації Об'єднаних Націй з торгівлі товарами; матеріали й аналітичні звіти міжнародних та українських дослідницьких організацій (Національного інституту стратегічних досліджень, Групи Світового банку, МВФ, Міжнародного торговельного центру ЮНКТАД/COT та інших); публікації періодичних і спеціалізованих українських, китайських та інших світових видань («Урядовий портал», «Женьмінь жибао»), офіційні ресурси глобальної інформаційної мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних положень, обґрунтуванні стратегічних пріоритетів і наданні практичних рекомендацій щодо розвитку зовнішньоторговельного співробітництва з країнами Східної Азії в системі гео економічної стратегії України.

Найвагоміші наукові результати дисертаційної роботи, що становлять наукову новизну, полягають у такому:

уперше:

– на основі розробленого підходу до групування країн регіону та економетричної моделі проведено дослідження зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії і виокремлено найбільш значущі позитивні та негативні чинники, що впливають на розвиток спів-

робітництва між країнами. Зокрема, виявлено що ВВП на душу населення у країнах Східної Азії на зростання українського експорту в ці країни має негативний вплив, а на зростання імпорту позитивний;

удосконалено:

– теоретико-методичні основи обґрунтування гео економічної моделі, яка, з одного боку, відповідає вимогам часу та викликам глобалізації, а з іншого – давала можливість розкрити конкурентні переваги країни на світовому ринку; доведено, що проблема вибору ефективної національної гео економічної моделі є однією з визначальних для динамічного розвитку країни;

– оцінку інтеграційних процесів у регіоні Східної Азії, а також проекту Нового шовковго шляху з урахуванням геополітичних і гео економічних чинників; зокрема, доведено, що участь України у його здійсненні допоможе стати учасником важливих логістичних мереж в Європі, модифікувати транспортну інфраструктуру, поліпшити зовнішньоекономічні показники, залучити додаткові інвестиції;

– узагальнено визначення гео економіки, яке згідно з пропозицією автора має такий вигляд: гео економіка – це інтегрований напрямок економічної науки, що досліджує стратегічні пріоритети держав щодо досягнення конкурентоспроможності, відкритості та ефективності господарювання з урахуванням національних інтересів в умовах глобальної конкуренції;

набули подальшого розвитку:

– структурний аналіз зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами Східної Азії на основі ранжування зовнішньоторговельних партнерів; доведено, що з огляду на темпи розвитку регіону країни Східної Азії, зокрема такі найбільші торговельні партнери, як Китай, Японія та Республіка Корея, є перспективними щодо розширення зовнішньоторговельної співпраці;

– характеристика зовнішньоторговельних зв'язків України з провідними партнерами з регіону Східної Азії не тільки за кількісними, а й за якісними показниками; зокрема, виявлено компліментарність товарної структури з трьома країнами, виокремлено найбільш компліментарні галузі.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення та практичні розробки дослідження використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка для викладання курсів світової економіки та міжнародних економічних відносин на кафедрі міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин (довідка № 2533-Н від 30.05.2017 р.).

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані при підготовці аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державним установам, а також окремим підприємствам – учасниками зовнішньоекономічних відносин.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є особисто виконаною науковою працею, в якій висвітлено авторське тлумачення ідей, концепцій і методологічних засад розвитку зовнішньоторговельного співробітництва України та країн Східної Азії.

Усі викладенні в дисертаційній роботі наукові дослідження та висновки, які виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті аспекти, які є результатом особистих досліджень автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації пройшли апробацію на міжнародних, всеукраїнських і науково-практичних конференціях: I Міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції «Актуальні проблеми розвитку національної економіки України» (Львів, 13-14.05.2011 р.); I Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, правові та економічні аспекти» (22.09.2011 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Добробут націй в умовах глобальної нестабільності» (27-28.04.2012 р., м. Одеса); I Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин: політика, економіка, право» (5.04.2012 р., м. Львів); II Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, економічні, правові аспекти» (19.09.2012 р., м. Львів); II Міжнародній науковій конференції «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях», (22-23.10.2013 р., м. Львів); II Міжнародній науковій конференції «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях» (22-23.10.2013 р., м. Львів); V Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Стратегія економічного розвитку країн в умовах глобалізації» (14.02.2014 р. м. Дніпропетровськ); XXI Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи» (16-17.05.2014 р., м. Львів); III Міжнародній науковій конференції «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях» (20-21.10.2015 р., м. Львів); круглому столі «Національний бізнес у вимірі стратегічного партнерства з Європейським Союзом» (28.04.2016 р., м. Київ); XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні міжнародні економічні відносини: драйвери успіху та виклики розвитку» (23-24. 03. 2017 р., м. Дніпро).

Публікації матеріалів дослідження. За темою дисертаційної роботи опубліковано 19 наукових праць, з них 2 у співавторстві, загальним обсягом 5,1 авт. арк, у тому числі: 6 статей у наукових фахових журналах, 2 – у наукових фахових журналах, що включені до міжнародних наукометричних баз, 12 – у матеріалах наукових конференцій, збірниках тез доповідей, 2 публікації – в інших виданнях (1 підрозділ підручника; 1 підрозділ курсу лекцій).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація загальним обсягом основного тексту 172 сторінки складається із вступу, трьох розділів, висновків, містить 13 таблиць та 21 рисунок, 34 додатки. Список використаних джерел містить 160 найменувань на 14 сторінках. Повний обсяг дисертації складає 220 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

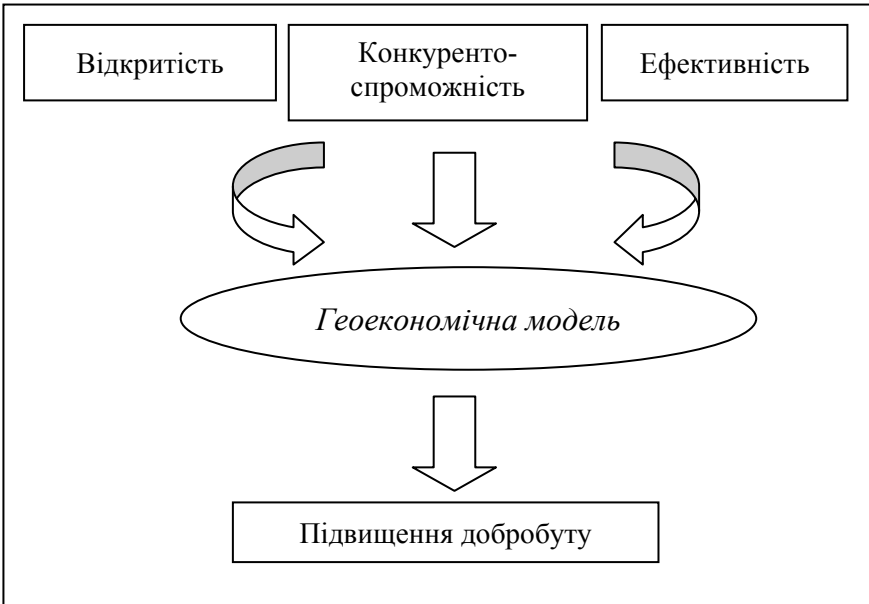
У **вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, наукову новизну отриманих результатів та практичне значення, сформульовано об'єкт, предмет і методи дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, визначено мету та основні завдання дисертації.

У **першому розділі** *«Методологічні основи дослідження зовнішньоторговельного співробітництва в умовах глобалізації»* представлено огляд поглядів представників різних економічних шкіл на форми міжнародних економічних відносин, зокрема на міжнародну торгівлю. Виокремлено основні методи та способи пошуків зовнішньоторговельного співробітництва, а також з урахуванням предмета дослідження і доступних інформаційних джерел здійснено аналіз теоретичних і аналітичних засад дослідження зовнішньоторговельного співробітництва, зокрема за допомогою наступних показників: 1) базові показники міжнародної торгівлі (обсяги експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обороту, торговельного балансу); 2) індекс проникнення імпорту; 3) індекс відкритості економіки; 4) індекс покриття експорту імпортом; 5) частка обсягів високотехнологічної продукції в товарному експорті; 6) індекс подібності експорту; 7) індекс компліментарності зовнішньої торгівлі; 8) індекс виявлених порівняльних переваг; 9) індекс внутрігалузевої торгівлі; 10) індекс інтенсивності торгівлі; 11) індекс торгової спеціалізації.

Проаналізовано основні теоретичні засади і методи визначення геополітичних і гео економічних чинників зовнішньоторговельного співробітництва, розглянуто основні чинники, які впливають на сучасну геополітичну та гео економічну структуру світу, проаналізовано основні школи економіки та підходи до визначення терміна. За результатами цього аналізу сформульовано власне визначення поняття гео економіки, яке відображає його сутність комплексно. На думку автора, гео економіка – це інтегрований напрямок економічної науки, що досліджує стратегічні пріоритети держав щодо досягнення конкурентоспроможності, відкритості та ефективності господарювання з урахуванням національних інтересів в умовах глобальної конкуренції.

У роботі визначено основні компоненти та цілі гео економічної моделі (рис.1). Також доведено, що держави різняться ступенем відкритості економік, однак взаємозалежність ефективності та відкритості, як двох важливих елементів гео економічної моделі, залишається недостатньо дослідженим у сучасній економічній науці. Як свідчить огляд публікацій, учені по-різному трактують та визначають чинники формування ефективної гео економічної моделі.

Рис. 1. Основні компоненти та цілі гео економічної моделі

Розроблено автором.

Обґрунтовано висновок, згідно з яким формування моделі економічного розвитку, яка б, з одного боку, відповідала вимогам часу і викликам глобалізації, а з іншого – давала можливість розкрити конкурентні переваги кожної країни, зокрема в просторовому вимірі, що неможливе без використання того наукового інструментарію, що містить в собі гео економіка.

Також у розділі проаналізовано основні сучасні інтеграційні об'єднання регіону Східна Азія. На підставі аналізу з'ясовано, що інтеграція чинить значний структурний вплив на функціонування країн регіону і є важливим елементом його розвитку. В світлі цього проаналізовано запропонований Китаєм проект відновлення та розвитку Великого шовкового шляху, та його основної історичної цінності – «миру і співробітництва, від-

критості і толерантності, взаємного запозичення та обміну досвідом, взаємної вигоди й загального виграшу». Проект «Один пояс, один шлях» – це результат пошуку нової моделі міжнародної співпраці, покликаний стати позитивним поштовхом і джерелом енергії для світового розвитку. Він спрямований на формування і зміцнення взаємозв'язків між материками Азії, Європи та Африки, взаємопов'язаного партнерства між сусідніми до меж проекту країнами в інтересах створення багатовекторної комплексної мережі співпраці, всебічного, самостійного, збалансованого і стійкого розвитку. Проект дасть можливість країнам, розташованим уздовж Шовкового шляху, скорегувати свою економічну політику в бік більш масштабного і глибокого регіонального співробітництва, спільно сформувати структуру відкритого, толерантного, збалансованого і вигідного регіонального економічного співробітництва, а також побудувати єдину транспортну інфраструктуру на просторі від Тихого океану до Балтійського моря, поглибити торговельні зв'язки і скасувати бар'єри, запровадити правила вільної торгівлі, прискорити доставку вантажів, збільшити валютні потоки, поширити практику застосування розрахунків у національних валютах, поживати людські контакти, сприяти створенню нового алгоритму співпраці в регіоні.

У другому розділі *«Характеристика зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії в умовах глобалізації»* висвітлено особливості соціально-економічного розвитку країн Східної Азії, визначено основні чинники прискорення економічного прогресу протягом останніх десятиліть; визначено місце країн Східної Азії у світовій економіці та у зовнішньоекономічній діяльності України; проведена оцінка кількісного та якісного рівнів зовнішньоторговельної співпраці України та країн Східної Азії; визначено рівень ефективності участі країн Східної Азії в геоекономічній стратегії України.

Країни Східної Азії викликають інтерес світової спільноти з двох причин: через безпрецедентно високі темпи зростання та нетрадиційний шлях розвитку. Визначено три критично важливі форми втручання, які уряди країн регіону застосували з метою прискорення економічного розвитку і трансформації, та які в Японії, Республіці Кореї, Китаї, на Тайвані сприяли швидкому переходу від бідності до багатства темпами, яких досі не знав світ, та продовжують надавати країнам регіону найбільшій поступальній динаміці у світі.

Першою формою визначено максимізацію виробництва у сфері сільського господарства, друга – це розвиток промисловості, спрямування підприємницьких зусиль на виробництво через протекціонізм і субсидії, підтримання експортної дисципліни, яку можна визначити як політику постій-

ного випробовування та порівняльного аналізу роботи внутрішніх виробників, яким надаються субсидії та ринкова протекція, шляхом примусу до експортування їхніх товарів і, таким чином, до участі в міжнародній конкуренції; третя форма – це надання значної бюрократичної підтримки виробникам, які вдало експортували свою продукцію, в тому числі важливої допомоги у сфері придбання технологій, і тільки тоді, коли країна створила свої транснаціональні корпорації, що спроможні постачати на світові ринки високотехнологічну продукцію, придумувати і запроваджувати власні інновації, можна говорити про зменшення ролі держави. Адже економіки, яким вдалося розвинути внутрішні інноваційні можливості щодо швидкої адаптації і відновлення, мають конкурентні переваги, стабільні в довгостроковому періоді, що передбачає відмову від надмірної залежності від дешевої і відносно некваліфікованої праці як джерела конкурентоспроможності на користь підготовки робочої сили, збільшення зусиль щодо впровадження і поширення технологічних інновацій для підвищення ефективності використання факторів виробництва.

Досвід країн Східної Азії свідчить про те, що країни, які розвиваються, мають спонукати свої найпотужніші та найбільш ресурсомісткі підприємства експортувати продукцію, як правило, всупереч їхній волі, бо виробники, які можуть заробляти на внутрішньому ринку, у захищеному середовищі, завжди неохоче долучаються до міжнародної конкуренції.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що незважаючи на значні відмінності між політичною та економічною структурою України та провідних країн Східної Азії, можна застосувати певний досвід у проведенні реформ, зокрема: 1) посилити антикорупційну складову при активній експортній політиці; 2) перестати робити ставку на експорт сільськогосподарської продукції; 3) створити стимули для високотехнологічного експорту; 4) впроваджувати інновації, сприяти розвитку підприємництва, підвищувати конкурентоспроможність на міжнародному рівні та виходу на нові ринки.

Партнерство України та країн Східної Азії, характеризується позитивним історичним досвідом. Країни регіону одними з перших визнали незалежність України, після чого двосторонні відносини почали розвиватися ще активніше.

Інституціональний, у тому числі нормативно-правовий базис співробітництва України з країнами Східної Азії включає багато документів. На даний момент країни мають розвинуту договірну правову базу, яка на 2015 рік включала, наприклад, з Китаєм понад триста документів, з Японією – п'ятдесят два договори, з Республікою Кореєю – два міждержавні документи, двадцять п'ять міжурядових та двадцять один міжвідомчий документ,

зокрема у торгово-економічній, оборонній, культурно-гуманітарній, енергетичній, туристичній, міграційній, науково-технологічній, інвестиційній, транспортній сферах. Активно розвивається політичний діалог, відбуваються зустрічі на рівні найвищих посадових осіб включно з керівниками держав, урядів, функціональних міністерств і муніципалітетів.

Незважаючи на високі показники, невирішеною залишається проблема покращення, ширшого налагодження та розгалуження інфраструктури зовнішньо-торговельного співробітництва. Аналіз якісних і кількісних характеристик динаміки зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії дав змогу чіткіше визначити місце країн регіону у структурі зовнішньої торгівлі України, а також найбільш перспективні напрями зовнішньоторговельної співпраці. Протягом 2005-2015 рр. зовнішньоторговельний оборот (без урахування послуг) України з країнами Східної Азії збільшився на 44,4%, обсяги експорту – на 63,3%, імпорту – на 31,4%.

За останні десять років, починаючи з 2005 р., сальдо торгівлі між Україною та країнами Східної Азії жодного разу не було позитивним, найбільшого значення цей показник набув у 2008 році – 9,302 млрд дол., у рік вступу України у СОТ, що посприяло не лише подальшій поступовій інтеграції України в європейські та світові економічні процеси та системному реформуванню національної економіки, згідно з принципами лібералізації та відкритості ринку, а також скасуванню більшості пільг на сплату ввізного мита, що призвело до суттєвого збільшення частки імпорту в загальному обсязі зовнішньої торгівлі. Це чітко можна простежити за збільшенням обсягів імпорту з країн Східної Азії – з 6,45 млрд дол. США у 2007 році до 10,71 млрд дол. США у 2008 році. Однак економічна криза 2008-2009 років внесла корективи в цю динаміку, і вже в 2009 році об'єм імпорту з країн Східної Азії скоротився до 3,97 млрд дол. США.

Аналіз товарної структури свідчить про її екстенсивність, що проявляється у сировинному характері експорту та високотехнологічному імпорті, недостатній товарній диверсифікації у структурі експорту та імпорту. Для України серйозною проблемою зовнішньоторговельної діяльності залишається відсутність технологічного паритету у зовнішньоторговельному обороті, де переважають середньо- та низькотехнологічні товари.

У роботі проведено структурний аналіз зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами України з країнами Східної Азії (табл. 1), згідно з результатами якого у 2015 році найбільша частка експорту припадала на Китай (4,3%), імпорту на Японію (81,1%); визначено, у порівнянні з 2005 роком, що частка імпорту залишилася практично на одному і тому ж рівні, тоді як експорт скоротився щодо торгівлі з кожним із трьох основних партнерів у середньому на 25% за десять років, що вказує на негативні тенденції для України.

**Динаміка експорту та імпорту висотехнологічних товарів
у структурі торгівлі між Україною та країнами Східної Азії
у 2005 та 2015 рр., млн дол. США**

Країна/Рік	2005				2015			
	Експ.	% у заг. експ.	Ім.	% у заг. ім.	Експ.	% у заг. експ.	Ім.	% у заг. ім.
Китай	292,2	13,4	3 169	50,5	104,5	4,3	1 996	52,9
Японія	24,5	16,1	909,3	89,6	3,1	1,3	310,1	81,1
Республіка Корея	26,9	5,7	913,5	73,9	7,1	1,8	160,5	62,6
Разом	343,7		4 991			114,7	2 467	

За результатами аналізу проведено ранжування зовнішньоторговельних партнерів України в регіоні і визначено, що за міцністю зовнішньоторговельних зв'язків країни можна поділити на три групи: 1) з високою міцністю: Китай, Республіка Корея, Японія; 2) з середньою міцністю: Тайвань, Гонконг; 3) з низькою міцністю: Монголія, КНДР, Макао. Аналіз ефективності зовнішньоторговельних зв'язків та впливу просторового фактора зроблений з урахуванням такої класифікації.

Аналіз ефективності відносин на основі індикаторів зовнішньої торгівлі дав змогу виявити такі особливості у зовнішньоторговельній співпраці України та країн Східної Азії: за індексом порівняльних переваг Україна та країни Східної Азії мають порівняльні переваги у зовнішній торгівлі, оскільки середнє значення індексу у 2015 р. для країн перевищує одиницю; істотні індекси компліментарності зовнішньої торгівлі між країнами підтверджують потенційні можливості для подальшого економічного співробітництва; динаміка зміни структури показника подібності експорту для експортного портфеля характеризується пониженням та невисоким значенням, що однак не є підтвердженням того, що Україна та КНР не будуть конкурувати на світових товарних ринках, у тому числі в азійському регіоні; аналіз індексу галузевої спеціалізації показує поступову тенденцію до зниження, що вказує на зменшення рівня конкурентоспроможності української продукції порівняно з продукцією країн-партнерів у регіоні Східної Азії. Однак обмеження торговельного співробітництва буде неконструктивним, оскільки потребує диверсифікації.

Експортно-імпортні операції між Україною та країнами Східної Азії оцінені за відносною масою країн (показником ВВП і кількості населення) та відстанню на підставі гравітаційної моделі. Специфікація моделі має вигляд:

$$x_{chn} = a_1 + a_2y + a_3pop + a_4dist + a_5dummy + a_6y_{t-1}$$

та

$$m_{chn} = a_1 + a_2y + a_3pop + a_4dist + a_5dummy + a_6y_{t-1}$$

де x_{chn} – обсяг експорту до країни Східної Азії, млн дол. США; m_{chn} – обсяг імпорту з країни Східної Азії, млн дол. США; pop – кількість населення країни Східної Азії, ос.; $dist$ – відстань між Києвом і столицею країни Східної Азії, км; y – ВВП на душу населення у період t ; y_{t-1} – ВВП на душу у період $t-1$; $dummy$ – фіктивна змінна (участь у СОТ).

Розрахунки для Китаю, Республіки Корея та Японії дали змогу дійти висновку, що у всіх трьох випадках географічний фактор негативно впливав на залежну змінну; обернений вплив ВВП на обсяги експорту з України, що можна пояснити недостатнім рівнем попиту на українську продукцію у країнах Східної Азії і позитивним впливом цього показника на імпорт; негативне значення показників фіктивних змінних (участь у СОТ) говорить на користь активізації питання про можливе створення зон вільної торгівлі між країнами. Вплив чисельності населення позитивний, але статистично незначущий.

У третьому розділі “*Перспективи розвитку зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії*”, незважаючи на поточний екстенсивний характер відносин між Україною та країнами Східної Азії, обмежений переважно зовнішньоторговельним співробітництвом, досліджені тенденції та проведені якісні оцінки дозволяються стверджувати про доцільність подальшого поглиблення зовнішньоекономічних відносин. Розширення співробітництва із застосуванням нових форм і напрямів двосторонньої інтеграції дозволить інтенсифікувати й оптимізувати не лише двостороннє співробітництво між Україною та країнами Східної Азії, а й позитивно позначиться на ефективності та конкурентоспроможності національної економіки.

Нова гео економічна стратегія України, розробка якої приведе до збільшення конкурентоспроможності та ефективності економіки, повинна включати такі етапи: 1) зниження залежності національної економіки від зовнішньоторговельної кон’юнктури завдяки оптимізації експортної орієнтації виробників і розбудови внутрішнього ринку; 2) забезпечення підтримки українських експортерів, в тому числі фінансової та інституційної; 3) залучення інвестицій в український агропромисловий комплекс (пріоритет для високопродуктивних і технологічних проєктів), започаткування нових підприємств з виробництва та переробки аграрної продукції, в тому числі поставки на східноазійський ринок широкої номенклатури сільськогосподарської та харчової продукції; 3) співпраця у секторі соціальних послуг, розвиток туризму, експорт освітніх послуг; 4) розвиток співпраці у

сфері транспортних послуг, зокрема участь у «Транскаспійському міжнародному транспортному маршруті»; 5) налагодження співробітництва в сфері високих технологій (авіа- та суднобудування, космічні галузі тощо); 6) стимулювання розвитку сфери інновацій шляхом забезпечення обміну знаннями та технологіями, а також співпраці, зокрема, з країнами Східної Азії; 7) налагодження інституційної складової зовнішнього торговельного співробітництва та кращого представлення України як потенційного стратегічного партнера, зокрема на ринках країн Східної Азії.

Реалізація проекту Нового великого шовкового шляху відкриває для України чималі економічні можливості, передусім у контексті прокладання транспортних коридорів і постачання азійських товарів до країн Європи. Цьому сприяють геоелекономічне розташування України, а також розгалужена залізнична мережа, система автомобільних доріг, незамерзаючі чорноморські порти. Оптимізація співробітництва України з країнами Східної Азії – це дорога до економічного зростання, створення передумов для розвитку більш ефективної та конкурентоспроможної, за умов глобалізації, економіки України.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі досліджено теоретико-методологічні основи розвитку зовнішньоторговельного співробітництва в умовах глобалізації, економічні відносини України з країнами Східної Азії в системі геоелекономічних пріоритетів країн-партнерів, на основі цього окреслені стратегічні пріоритети і засоби поглиблення співпраці між Україною та країнами Східної Азії за сучасних умов розвитку світової економіки. На підставі дослідження сформульовано такі висновки:

1. Сучасні зовнішньоторговельні відносини формуються і розвиваються під значним впливом глобалізаційних процесів, що вимагає від кожної країни впровадження досягнень науково-технічного прогресу, зміцнення виробничого та експортного потенціалу, залучення додаткових ресурсів, розвитку інфраструктурних об'єктів, більш цілеспрямованого задоволення потреб споживачів та ін. У цьому контексті вагомим значення набуває забезпечення сталого соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності країни у міжнародному середовищі. Сьогодні жодна країна не може існувати відокремлено, а також самостійно забезпечувати свої національні інтереси і, як наслідок, постає об'єктивна необхідність у розвитку зовнішньоторговельного співробітництва, розвитку ширшої мережі партнерства у різних галузях, для збереження високих позицій у загальносвітових рейтингах.

2. Ефективне зовнішньоторговельне співробітництво між країнами-партнерами повинно базуватись на спільності цілей у найпопулярніших

сферах розвитку міжнародних відносин; на компліментарності товарної структури економік; єдності цивілізаційних чинників; рівності у стосунках; відсутності суттєвих розбіжностей у відносинах. Не менш важливим чинником є залучення тих ресурсів, які необхідні для підтримання життєдіяльності суспільства та розвитку країни. До них належать забезпечення енергоносіями, продовольством та іншими видами стратегічної сировини і природних ресурсів, безпечний доступ до життєво важливих регіонів світу, національна безпека країни.

3. Розвиток стратегічного партнерства та зовнішньоторговельного співробітництва повинні стати невід'ємними складовими геоекономічної стратегії держави і бути зорієнтованими на три основні цілі, а саме: забезпечення відкритості, як результат більшої конкурентоспроможності та всеохоплюючої ефективності економічного розвитку країни.

4. Важливість регіону Східної Азії як у глобальному вимірі, так і для розвитку співробітництва з Україною пояснюється передусім розміром самих економік, їх «макроекономічною значущістю» (розмір ВВП та інші показники), обсягами зовнішньоторговельного співробітництва. Налагоджений діалог між Україною та країнами регіону створює передумови для встановлення та розвитку стратегічного партнерства за умови збереження паритетності у відносинах та максимізації економічних умов співпраці. У системі зовнішньоекономічних пріоритетів України співробітництво з країнами Східної Азії створює можливість диверсифікації зовнішньої політики, інтенсифікації співробітництва з визначенням спільних цілей та завдань двостороннього економічного розвитку. Стратегічною умовою для подальшого поглиблення співробітництва є спільне визнання на офіційному рівні стратегічного партнерства як важливого елемента, який передбачає підписання додаткових двосторонніх угод щодо додаткових умов та принципів співпраці.

5. На сучасному етапі економічні відносини між Україною та країнами Східної Азії реалізуються через достатньо обмежені форми співпраці, що потребують більшої диверсифікації, надання симетричності та структурної збалансованості. Важливим завданням є розширення мережі співробітництва в різних сферах, зокрема в науково-технічній, туристичній, гуманітарній, розвитку спільних інноваційно-інфраструктурних проектів та логістичних мереж, зокрема участі України в ініційованому Китаєм проекті «Один пояс, один шлях». Такі напрями співробітництва необхідно забезпечити якісними теоретико-методологічними і науково-практичними обґрунтуваннями їх форм та часових параметрів.

6. Проведені за допомогою геоекономічної моделі розрахунки для Китаю, Республіки Корея та Японії дали змогу зробити висновок, що для всіх трьох країн географічний фактор демонстрував негативний вплив на

залежну змінну; обернений вплив ВВП на обсяги експорту з України, що можна пояснити недостатнім рівнем попиту на українську продукцію у країнах Східної Азії і позитивним впливом цього показника на імпорт; негативне значення показників фіктивних змінних (участь у COT) говорить на користь активізації питання про можливе створення зон вільної торгівлі між країнами, що особливо важливо на фоні пропозицій Китаю щодо створення зони вільної торгівлі з Україною.

7. У системі зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії розвиток та підтримка вітчизняних високотехнологічних галузей є складовою частиною довгострокового процесу розбудови конкурентоспроможної інноваційної економіки, тому саме висока частка країн Східної Азії у зовнішньоторговельному обороті високотехнологічної продукції України зайвий раз підтверджує важливість розбудови ширшої мережі зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії, зокрема Китаєм, Японією, Республікою Кореєю, а також Тайванем та Гонконгом.

8. На сучасному етапі розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії модернізація підходів та інструментів двосторонньої взаємодії потребує розробки нової ефективної гео економічної моделі. У дослідженні показано, що подальша розробка такої моделі з урахуванням всіх визначених параметрів, чинників та основних складових стане реальним інструментом оптимізації зовнішньоекономічної діяльності та створить необхідну інфраструктуру адаптації позитивного досвіду зовнішньоторговельного співробітництва та зміцнить міжнародну конкурентоспроможність як України, так і країн Східної Азії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Трофимчук А. П. Економічна інтеграція країн Східної та Південно-Східної Азії / А. П. Трофимчук // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Шевченка. – 2011. – Вип. 99. – Ч. 2. – с. 285-290.

2. Трофимчук А. П. Економічний розвиток Китаю в умовах транснаціоналізації / А. П. Трофимчук, Ю. І. Присяжнюк // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Шевченка. – 2014. – Вип. 120(1). – С. 235-241.

3. Трофимчук А. П. Аналіз динаміки зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії / А. П. Трофимчук // Економічний простір: Збірник наукових праць Придніпровської державної академії будівництва та архітектури – 2015. – № 98. – С. 44-53.

4. Трофимчук А. П. Перспективи приєднання України до проекту «Один пояс, один шлях» / А. П. Трофимчук // Журнал «Міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економічні науки. – 2016. – № 9 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/es_n/article/view/3060.

*Статті у наукових фахових виданнях,
що включені до міжнародних наукометричних баз*

5. Трофимчук А. П. Тенденции региональной экономической интеграции в странах Восточной Азии / А. П. Трофимчук // Международное издание «Сборник научных трудов SWorld»; Одесский национальный морской университет. – Одесса. – 2013. – С. 80-86.

6. Trofymchuk A. Geoeconomic mechanisms for effective development of an open economy / A. Trofymchuk // Ekonomisti. International Scientific-Analytical Journal Tbilisi State University. – 2014. – S. 47-51.

Публікації в інших виданнях

7. Трофимчук А. П. Головні напрями формування зовнішньоторговельної політики / А. П. Трофимчук // Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України : підручник / С. М. Писаренко, Л. А. Українець. – Київ : Знання, 2015. – 398 с. – С. 320-328.

8. Трофимчук А. П. Особливості діяльності міжнародних економічних організацій / А.П. Трофимчук // Особливості сучасного розвитку світової економіки : курс лекцій / С. М. Писаренко, Л. А. Українець. – Львів : ЗУКЦ, 2016. – 208 с. – С. 125-136.

Тези наукових доповідей

9. Трофимчук А. П. Сучасні тенденції розвитку процесу економічної інтеграції в країнах Східної Азії / А. П. Трофимчук // Міжнародна студентсько-аспірантська наукова конференція «Актуальні проблеми розвитку національної економіки України», 13-14 травня 2011 р., Львівський національний університет імені Івана Франка, економічний факультет, м. Львів. – Львів, 2011 – С. 506-507.

10. Трофимчук А.П. Основні напрями економічної реформи Китаю в період після Другої світової війни / А.П. Трофимчук // I Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, правові та економічні аспекти», 22 вересня 2011 р., Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет міжнародних відносин, м. Львів. – Львів, 2011 – С. 31-34.

11. Трофимчук А. П. Співробітництво України з країнами Східної Азії як один з основних напрямів стратегії розвитку держави / А. П. Трофимчук // Міжнародна науково-практична конференція «Добробут націй в умовах

глобальної нестабільності», 27-28 квітня 2012 р., Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова, м. Одеса. – Одеса, 2012. – С. 32-33.

12. Трофимчук А.П. Особливості китайської економічної глобалізації / А. П. Трофимчук // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин: політика, економіка, право», 5 квітня 2012 р., Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет міжнародних відносин, м. Львів. – Львів. – 2012. – С. 228-230.

13. Трофимчук А. П. Гео економічна стратегія держави / А. П. Трофимчук // II Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, економічні, правові аспекти», 19 вересня 2012 р., Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет міжнародних відносин, м. Львів. – Львів, 2012. – С. 140-141.

14. Трофимчук А. П. Екологічні наслідки гео економічної стратегії країн Східної Азії / А. П. Трофимчук // II Міжнародна наукова конференція «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях», 22-23 жовтня 2013 р., факультет міжнародних відносин, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, частина 2. – Львів, 2014 – С. 66-68.

15. Trofymchuk A. Ecological situation in East Asian countries / А. П. Трофимчук // II Міжнародна наукова конференція «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях», 22-23 жовтня 2013 року, факультет міжнародних відносин, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, частина 1. – Львів, 2012. – С. 22-24.

16. Трофимчук А. П. Складові ефективної гео економічної стратегії держави / А. П. Трофимчук // V Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Стратегія економічного розвитку країн у умовах глобалізації», Дніпропетровськ, 14 лютого 2014 року. – Дніпропетровськ, 2014 – С. 42-44.

17. Трофимчук А. П. Open economy as a key factor to raising competitiveness / А. П. Трофимчук // XXI міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи України», Львів, 16-17 травня 2014 року. – Львів. – С. 262-263. – 2014 р.

18. Трофимчук А. П. Аналіз динаміки зовнішньоторговельного співробітництва України з Китаєм / А. П. Трофимчук // III Міжнародна наукова конференція «Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях», Львів, Україна, 20-21.10.2015 / за ред. д-ра екон. наук, проф. І. Грабинського. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 164 с. – С. 117-121.

19. Трофимчук А. П. Проект «Один пояс, один шлях» / А. П. Трофимчук, Ю. І. Присяжнюк // XVII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні міжнародні економічні відносини: драйвери успіху та виклики розвитку», 23-24 березня 2017 р. м. Дніпро. – Дніпро, 2017 – С. 199. – С. 114-118.

АНОТАЦІЯ

Трофимчук А. П. Зовнішньоторговельне співробітництво України з країнами Східної Азії в умовах глобалізації. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2017.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню теоретичних та практичних аспектів розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та країнами Східної Азії в умовах розвитку процесів глобалізації. На основі аналізу основних параметрів зовнішньоекономічного співробітництва та гео економічної стратегії держави визначено місце країн Східної Азії, до яких, зокрема, належать Китай, Японія, Республіка Корея, Корейська Народна Демократична Республіка, Гонконг, Тайвань, Макао, у структурі зовнішньої політики України. Окреслено основні тенденції та проблеми здійснення зовнішньоторговельного співробітництва, визначено вітчизняні товари, найбільш конкурентоспроможні на ринках країн Східної Азії. На основі розробленої економетричної моделі проведено дослідження зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Східної Азії і виокремлено найбільш значущі позитивні та негативні чинники, що впливають на розвиток співробітництва між країнами. Зокрема, виявлено, що ВВП на душу населення у країнах Східної Азії на зростання українського експорту в ці країни має негативний вплив, а на зростання імпорту – позитивний.

Аналіз ефективності відносин на основі індикаторів зовнішньої торгівлі, таких як індекс порівняльних переваг, індекс компліментарності зовнішньої торгівлі, індекс подібності експорту, дозволив виявити характерні ознаки у зовнішньоторговельному співробітництві України та країн Східної Азії та підтвердити потенційні можливості для подальшого економічного співробітництва.

Проведене дослідження також дало змогу окреслити визначальні тенденції та якісні характеристики зовнішньоторговельного співробітництва, сформулювати орієнтири подальшого глибшого його налагодження співпраці. Вказано також на важливість приєднання України до ініційованого Китаєм транспортно-логістичного проекту «Один пояс, один шлях».

Метою на середньострокову перспективу для України може бути розширення та диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків та відкриття альтернативних ринків для нарощування експорту українських товарів і послуг, сприяння залученню іноземних інвестицій.

Ключові слова: зовнішньоторговельне співробітництво, двосторонні відносини, гео економічна стратегія, Східна Азія.

АННОТАЦИЯ

Трофимчук А. П. Внешнеторговое сотрудничество Украины со странами Восточной Азии в условиях глобализации. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2017.

Диссертация посвящена исследованию теоретических и практических аспектов развития внешнеторгового сотрудничества между Украиной и странами Восточной Азии в условиях развития процессов глобализации. На основе анализа основных параметров внешнеэкономического сотрудничества и геоэкономической стратегии государства определено место стран Восточной Азии, к которым, в частности, относятся Китай, Япония, Республика Корея, Корейская Народная Демократическая Республика, Гонконг, Тайвань, Макао, в структуре внешней политики Украины. Определены основные тенденции и проблемы осуществления внешнеторгового сотрудничества, определены отечественные товары, наиболее конкурентоспособные на рынках стран Восточной Азии. На основе разработанной эконометрической модели проведено исследование внешнеторгового сотрудничества Украины со странами Азии и выделены наиболее значимые положительные и отрицательные факторы, влияющие на развитие сотрудничества между странами. В частности, выявлено, что ВВП на душу населения в странах Восточной Азии на рост украинского экспорта в эти страны оказывает негативное влияние, а на рост импорта – положительное.

Анализ отношений на основе индикаторов внешней торговли, таких как индекс сравнительных преимуществ, индекс комплиментарности внешней торговли, индекс сходства экспорта позволил выявить характерные признаки во внешнеторговом сотрудничестве Украины и стран Восточной Азии и подтвердить потенциальные возможности для дальнейшего экономического сотрудничества.

Проведенное исследование также позволило выявить определяющие тенденции и качественные характеристики внешнеторгового сотрудничества, сформировать ориентиры дальнейшего углубления сотрудничества. Указано на важность присоединения Украины к инициированному Китаем транспортно-логистическому проекту «Один пояс, один путь».

Целью на среднесрочную перспективу для Украины можно назвать расширение и диверсификацию внешнеэкономических связей и открытие альтернативных рынков для наращивания экспорта украинских товаров и услуг, содействие привлечению иностранных инвестиций.

Ключевые слова: внешнеторговое сотрудничество, двусторонние отношения, геоэкономическая стратегия, Восточная Азия.

SUMMARY

Trofymchuk A. P. Foreign trade cooperation between Ukraine and East Asia countries in the context of globalization. – Manuscript.

The dissertation for the Scientific Degree of Candidate of Sciences (Economics) in speciality 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2017.

The thesis is devoted to research of theoretical and practical aspects of trade cooperation between Ukraine and East Asia countries in the development of globalization processes. Based on analysis of basic parameters of economic cooperation and geo-economic strategy determined place of East Asia, which include China, Japan, Republic of Korea, Democratic People's Republic of Korea, Hong Kong, Taiwan, Macau, in the structure of Ukraine's foreign policy. Discovered basic tendencies and problems of foreign trade cooperation, identified domestic products, most competitive in East Asia countries markets. On the basis of conducted econometric model of foreign trade cooperation of Ukraine with East Asia countries and singled out the most significant positive and negative factors affecting the development of cooperation between certain countries. Specifically, found that GDP per capita in East Asia has a negative impact on the growth of Ukrainian exports to these countries, and positive to the increase of import.

Analysis of the relations effectiveness on the basis of foreign trade indicators such as index of comparative advantages, complementarity index of foreign trade, export similarity index revealed characteristic features of foreign trade cooperation between Ukraine and Eastern Asia, and confirm the potential for further economic cooperation.

Conducted research also made possible to outline trends and determine quality characteristics of foreign trade cooperation and create deeper targets for further cooperation. Also indicates the importance of Ukraine's accession to transport and logistics project "One belt, one road" initiated by China. The aim of medium term to Ukraine can be defined as the expansion and diversification of foreign economic relations and opening of alternative markets to increase exports of Ukrainian goods and services and for foreign investment promotion.

Keywords: foreign trade cooperation, bilateral relations, geo-economic strategy, East Asia.

Підписано до друку 31.05.2017 р.
Формат 60×84/16.
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 0,9.
Зам. № 177. Наклад 100 пр.

Видавництво «ПАІС»
Реєстраційне свідоцтво ДК № 3173 від 23 квітня 2008 р.
вул. Гребінки 5, оф. 1, м. Львів, 79007
тел.: (032) 255-49-00, (032) 261-24-15
e-mail: pais.druk@gmail.com; <http://www.pais.com.ua>